נז: הוציאו לו פרק חמישי יומא

אלא אמר רבא נותן שבע למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה בו'. דעולין אינן מבטלין זה את זה ולא דמי להא דתנן בפ' התערובות (זבחים דף עט.): המיתמו למעלה שנתערבו בניתנין למטה דקבילה לו לרבנן דרבי אליעזר יפסלו לאמה דיש לומר דשאני הכא דהשתא לאחר שנתן למעלה דפר הוה ליה ניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה מ"מ כיון דמעיקרא הן שוין ממתנותיהן אפילו רבנן דר"א מודו הכא דיתן למעלה ורואה אני דם הפר למעלה כאילו הוא מיס: **נותן** וחוזר ונותן וחוזר ונותן. פי' רש"י וכן בהיכל משמע דאיירי נמי בנתערבו כוסות בכוסות קודש שנתן לפני ולפנים וקשה דהא אמרינן לקמן בפירקין (ד) שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר לא עשה ולא כלום אלא יש לומר דלא איירי בלפני ולפנים אלא בהיכל:

אלא אמר רבא [א]נותן [ב]שבע למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר [ג]נתערבו לו כוסות בכוסות (ד) נותן וחוזר ונותן וחוזר ונותן שלשה פעמים מקצת דמים נתערבו לו ומקצת דמים לא נתערבו [לו] פשיטא כי יהיב מודאין יהיב מיהו הנך שירים הוו וליסוד אזלי או דילמא דחויין הוו ואזלי לאמה [ד]אמר רב פפא אפילו למאן דאמר כוס אחד עושה חבירו שירים הני מילי היכא דאי בעי למיתב מצי יהיב אבל האי דאי בעי למיתב לא מצי יהיב לא אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא אדרבה אפילו למאן דאמר כוס אחד עושה חבירו דחוי הני מילי דדחייה בידים (ה) אבל היכא דלא דחייה בידים לא דתניא [ו]למעלה הוא אומר [ז]ואת דמו ישפוך ולמטה הוא אומר [ח]ואת כל דמה ישפוך [ט]מניין לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן מזה אחת ומזה אחת שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפוך יכול אפילו נתן ארבע מתנות מאחת מהן ת"ל ואת דמו ישפוך [י]הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה רבי אליעזר בר"ש אומר מגיין לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מאחד מהן שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפוך ולרבי אליעזר בר"ש הא כתיב ואת דמו ישפוך אמר רב אשי למעוטי שירים שבצואר בהמה: עירה דם הפר לתוך דם השעיר: תנן כמאן דאמר מערבין לקרנות דאיתמר רבי יאשיה ורבי יונתן [יא]חד אמר מערבין וחד אמר אין מערבין תסתיים דר' יאשיה הוא דאמר מערבין דאמר אע"ג דלא כתיב יחדיו כמאן דכתיב יחדיו דמי אפילו תימא רבי יונתן הוא שאני הכא דכתיב [יב]אחת תימא דלא כשנויין [יג]ולקח מדם הפר ומדם השעיר שיהיו מעורבין דברי רבי יאשיה רבי

עוסה את מצירו שירים: **מערבין לקרנות.** מערבין דם פר בדם שעיר כשבא ליתן מתנות קרנות מזבח הפנימי: **אין מערבין.** דמשמע ליה ולקח מדם הפר ומדם השעיר מכל אחד בפני עצמו: **דאמר אע"ג דלא כתיב יחדיו וכו'.** דתניא (סנהדרין דף סו.) אים אים אשר יקבל את מצוה אין לי אלא מצוה ואמו מצוה בלא אמו אמו אמו בלא מצוה מנין ת"ל אמו קיבל אמו קיבל דברי רבי יאשיה ר' יונתן אומר משמע שניהן כאחד ומשמע כל אחד ואחד בעצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו. אלמא לר' יאשיה אי לא הדר כתיב מצוה ואמו קיבל הוה אמינא דיש"א דקרא שניהן כאחד משמע הכא נמי מדם הפר ומדם השעיר שניהן כאחד משמע: **דכתיב אחת.** וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפרים אחת בשנה יכפר עליו לדרתיכם קדש קדשים הוא ליי:

שמות ל י

4. ויצא אל המזבח אשר לפני יי וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב: ויקרא טז יח

מסורת הש"ס

כוסות בכוסות. שאינו מכיר איזה כוס של פר ואיזה כוס של שעיר: **נותן וחוזר ונותן וחוזר ונותן.** בכל עבודה ועבודה נותן אחת למעלה ושבע למטה מן האחד ואחד ואחד ונותן מן הראשון דמה נפשך אם לראשון של פר לראשון ולא כלום ולא שעיר: **ולא דמי לאמה.** שאינו מכיר איזה כוס של פר ואיזה כוס של שעיר: **נתערבו לו כוסות.** (ג) פר מעכב את השעיר יצא בשעיר וכן בהיכל: **מקצת דמים נתערבו.** כגון שנשפך מעט מזרקות לתוך מזרק אליעזר איקס ונשתייר בהם בכל אחד ואחד: **פשיטא לי דכי יהיב.** מתנות מודאין יהיב ממה שנשאר במזרקות: **מיהו.** הא מינבעיא לן הכי שנתערבו בשלישי שירים הוו כאילו לא נתערבו וליסוד מוצא המיצוה אזלי כדתנן (וזבחים דף מז.) שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח המיצוה: **או דילמא דחויין נינהו.** הואיל ואין מתנות הראשונות ניתנו ממנו ולאמה שבעזרה המציאה לא כל ליכלון העזרה לגמל קדרון אזלי: **אפילו למאן דאמר.** בבריתא לקמן כוס אחת וכו' כגון קיבל הדם בשתי כוסות ונתן את כל מתנות הקרנות מכוס אחת: **אכל אפי' דיהיב מיניה.** שהרי הדמים הללו שבמזרק שליש מתקבלו בשני המזרקות שנתן מהן המתנות: **דתניא.** פלוגתא דכוס עושה חבירו דחוי אם שירים דאמרן לעיל אפילו למ"ד וכו': **למעלה הוא אומר.** בחטאת דשעיר נשיא (ויקרא ד) ואת דמו ישפוך וגו' ובשירים כתיב ולא כתיב הכא כל ולמטה בחטאת יחיד בשירים דידה כתיב כל: ה"ג **מנין לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן מזה אחת ומזה אחת שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפוך יכול אפילו נתן ארבע מתנות מאחת מהן ת"ל ואת דמו ישפוך הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה ר"א בר"ש אומר מגיין לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מכוס (ד) ראשון שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפוך.** ת"ק סבר כוס עושה את מצירו דחוי ור"א בר"ש סבר כוס עושה את מצירו שירים: **מערבין לקרנות.** מערבין דם פר בדם שעיר כשבא ליתן מתנות קרנות מזבח הפנימי: **אין מערבין.** דמשמע ליה ולקח מדם הפר ומדם השעיר מכל אחד בפני עצמו: **דאמר אע"ג דלא כתיב יחדיו וכו'.** דתניא (סנהדרין דף סו.) אים אים אשר יקבל את מצוה אין לי אלא מצוה ואמו מצוה בלא אמו אמו אמו בלא מצוה מנין ת"ל אמו קיבל אמו קיבל דברי רבי יאשיה ר' יונתן אומר משמע שניהן כאחד ומשמע כל אחד ואחד בעצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו. אלמא לר' יאשיה אי לא הדר כתיב מצוה ואמו קיבל הוה אמינא דיש"א דקרא שניהן כאחד משמע הכא נמי מדם הפר ומדם השעיר שניהן כאחד משמע: **דכתיב אחת.** וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה (שמות ל) ולא שתים: **אינו דלא כשנויין.** אלא כמה דסלקא דעתך מעיקרא דר' יאשיה הוא דאמר מערבין: וקבל

רבינו חננאל

תורה מנא לן, ת"ל על חלות לחם חמץ, כנגד חמץ הבא מצה. הנה למדנו לחמי חמץ לתורה משלמי צבור, להיות כל חלת לחם חמץ עשרון והן עשר חלות כסו שאמרנו. ועוד למדנו למצה שבתורה להיות עשרה עשרונות מלחמי חמץ של תורה, ומקשינן מאחר שלמדנו לחמץ של תורה משתי הלחם בהיקש, היאך תלמוד המצה מן החמץ, (וכי) דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. ופריקינן האי היכמי ודבר אחר הוא. כלומר, אותו הדבר בעצמו שלמד בהיקש משתי הלחם שהיא עשרון לכל חלה, אין למדין ממנו למקום אחר, אבל ללמד המצה מן החמץ שליש עשרון לכל חלה שהן ל' חלות בעשרה עשרונות שפיר דמי, ודבר אחר הוא (הלחו) הדבר שלמד בו בהיקש. ולמאן דאמר כי האי גוונא הוי היקש היכי גמר ומשנינן חביאו רבויא הוא. ופירושו כי לא בהיקש לשתי הלחם הוא למד לחמץ שבתורה, כי כל דבר הלמד בהיקש אין למדין ממנו כלל אפילו דבר אחר, ושני הכא דדא ריבה הכתוב על חלות לחם חמץ, ובענין מצה כנגד חמץ. והחמץ הוא עשרה עשרונות עשרון לכל חלה, והמצה הן ל' חלות שליש עשרון לכל חלה. ונסיב לה תלמודא חביאו ריבויא. ועוד מצאנו סיוע לזה הפירוש, הא דנרסינן בזבחים פרק קדשי קדשים ששחטן, כי מעשר שיני בזמן הזה אין לו היתר אפילו בירושלים, שנאמר ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך וגו', מקיש מעשר לבכור, מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר שני אינו נאכל אלא בפני הבית, ואוקמא רבינא בבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים, דמקשינן בשרו לדמו, מה דמו למזבח אף בשרו בעת שיש מזבח, ומקיש מעשר שיני לבשרו, וכי בשר הלמד בהיקש מדמו, חוזר ומלמד בהיקש למעשר שיני. אמר ליה הני מילי בקדשים מעשר שני חולין נינהו לגבי קדשים ומלמדין. הניחא ל"ד בתר למד אוזלינן אלא ל"ד בתר מלמד אוזלינן, בשר בכור קדשים הוא, ופריק דם ובשר חדא מלתא היא, כלומר, כל דבר שהוא ממנו ודבר אחר הוא, אין דנין אותו למד בדין למד מלמד, ת"ר לא היה הדם מגיע אל הפרוכת, אלא היה מזה כנגד הפריכת. א"ר אלעזר אני ראיתי הפרוכת ברומי כו'. פי' כפדרן, אחת למעלה ושבע למטה. נתערבו לו דמים בדמים. פירוש קודם שיזה מדם הפר בהיכל נתערב דם הפר בדם השעיר. ואוקמה רבא נותן אחת למעלה ושבע למטה לשם פר בהיכל, וחזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר. נתערבו לו דמים בדמים בכתנה [ו] אחרונה. עד כאן שייך לעמוד קודם.

אוקמה רבא נותן אחת למטה לשם פר, וחזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר. נתחלפו לו כוסות דם הפר בכוסות דם השעיר, נותן ואחזר ונותן ונותן וחזר ונותן. מקצת דמים נתחלפו לו ומקצת לא נתחלפו לו, פשיטא כי קא יהיב מודאן יהיב. מיהו הנך ספיקות שירים הוו וליסוד אזלי, או דלמא דחויין הוו ולאמה אזלי. ופשיט רב פפא כיון דספיקות נינהו, ולא מצי לאודויי מיניהו, דחויין הוו. ואמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע אדרבה אפילו למאן דאמר כוס עושה חבירו דחוי, כיון שבירר כוס אחד ואמר מזה אני זורק, נעשה הדם שעל הכוס האחר דחוי. הני מילי דקא דחייא בידים אבל הכא דלא

ו) נראה לר"ל כמתנה מחמוצה וכן היה נוהג רבינו בנתי חבו המשים נותן אחת למטה ובו' ושביע כמעורב לאחר שנבר נתן ו' הוצאות למטה.

ז) דליתא למתניתין דיש בריה מקרבי דאיי [דאין בריה] ופריך אדרבה ליתא לדאין מקרבי מתני' ומסני הא דמעיגן דאיי דאיי מקרבי מתני' דאיי דאיי מיגה הכא בפתח מיגה הכא בפתח דאיי בריה יהודה ובריה ריבן מתני' מה היא בפתחן דיומים דמיגה הכא בפתח דאיי בריה יהודה ובריה ריבן מתני' מה היא בפתחן דיומים שהדבר תלוי בידי שמים וכן היה דאיי מה שילקטו עניים אבל הכיא דעדיין הדבר תלוי בידי בעלמא עלמו ולהכי קאמר ליתא דעדיין הדבר תלוי בידי בעלמא ולא מתחלת מתחלת בפרק כל הגבו (דף כה.) ת"ל ומאי פריך ומאי שנא לגמלן ולגמלן דאין

תורה אור השלם

1. ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה: ויקרא ד כה

2. ולקח הכהן מדמה באצבעו ונתן על קרנות מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח: ויקרא ד ל

3. וכפר אהרן על קרנתיו אחת בשנה מדם חטאת הכפרים אחת בשנה יכפר עליו לדרתיכם קדש קדשים הוא ליי:

שמות ל י

4. ויצא אל המזבח אשר לפני יי וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב: ויקרא טז יח

הגהות הב"ח

(א) נב' נתערבו לו כוסות. נ"ב אע"פ שיש היכר מדם מ"מ מסוס אולמא דכ"ג לאי מתעביה כדאי' בדף ט ע"ב: (ב) שם הני מילי דשתיה כדים (אבל כיסא אלא מתיה כדים לא) תפ"מ וע"ב נדפסת רש"י אבל האי דיהיב מיניה לא: (ג) רש"י ד"ה נתן כו' מתניתא. נ"ב ר"פ טרף בקלפי דף מ': (ד) ד"ה ר"ג מנין וכו' תרגם מתנות מכוס אחד סמוך נשפכין:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ישנים

נ"ק פרק חמישי (דף סט.) לא הכי קשיא דר' יוחנן אמר' יוחנן דאמר ר' יוחנן אמר מלקט כו' ואיתמר ר' אמר אמר ר' יוחנן המחלק שלקין לקחות מן מי ומאי קושיא הכא נמי כל שילקטו עניים היום הדבר עומד להתבדר לאחר שילקטו אבל לא יקבלו אבל בני אחין אין להתבדר מלק הראשי לכל אחד ואחד ישיל ישיל אמאי בני לאיתמר מעיקרא דמתפסיקן בריתא כל שילקטו משום הכיא דשלוקה יין הכא אם אין הדבר עומד להתבדר כי יקבל הנוד אמר שכיא עומד להתבדר בני שילקטו ואומר רבי שהיום יכל לומר כן אלא שיהיה להעמיד שם תירוץ אחר אבל קשה לר"ר אלחנן דר' מאיר אדרבי מאיר דבבר דשלוקה יין אלא ליה בריה בגמרא מי אלא מיבריה כי מפסקא ליה אי יוכלין הוי אי לקחות הוי אלמא מפסקא ליה אי יש בריה אי לא ועוד קשה דרבא אדרבא דקאמר אתם בפרק יש בכיר דל"מ ורבי יהודה אית להו דרב אמר דמפסקא ליה אי יוכלים הוי אי לקחות הוי ובריים הוי קאמר רבא דבין לרבי יהודה אינו בריה אלא בפרק כל הגבו דקאמר אמר ר' אלחנן אלא קשה מדי דאי היה מבני הבי מבהיל דאמרן שהלקו מיקבי ליה בריה פרק כל הגבו דקאמר אם אין בריה ליה יוחנן אמר ר"פ שיש מנאי: מ"ש לגמלן ולגמלן דלא דאין בריה. מהן שמפסקא קשה לרבי על הך דאמר רב נעדיין פרק כל מערבין (דף

ג) ניר' הרמב"ם נותן אחת למטה וכו' פר' כ"מ). ד) (וזבחים מב: פפ: מנחות נז:). ה) תמורה ד:, ו) (דף פפ.). ו) (שיך לעיל מתמה דף נב.).

ז) ניר' הרמב"ם נותן אחת למטה וכו' פר' כ"מ). ח) (וזבחים מב: פפ: מנחות נז:). ט) תמורה ד:, י) (דף פפ.). יא) (שיך לעיל מתמה דף נב.).

יב) ניר' הרמב"ם נותן אחת למטה וכו' פר' כ"מ). יג) (וזבחים מב: פפ: מנחות נז:). יד) תמורה ד:, טו) (דף פפ.). טז) (שיך לעיל מתמה דף נב.).

עין משפט נר מצוה

ע א מיי' פ"ב מהלכות עבודת יום"כ הלכה י:

עא ב מיי' שם הלכה יא:

עב ג מיי' שם הלכה יב:

עג ד ה מיי' פ"ג מהל' פסולי מוקדשין הלכה טז: